

Audiovize hlásí za rok 2023 obrat 13,5 miliardy, nastal mírný propad kvůli pozastaveným pobídkám a nízkému procentu výše pobídky, rekordní je česká televizní a VOD tvorba

Česká audiovize je podle Asociace producentů v audiovizí (APA) stabilizovaná, v roce 2023 dosáhla obratu 13,5 miliardy, což je oproti rekordnímu roku 2022 pokles o 12 %. Hlavním důvodem je propad zahraniční produkce. Původní česká tvorba sice vzrostla na rekordních 2,1 miliardy korun, z nichž 60 % tvoří produkce pro TV a VOD, ale ani to nestačilo na dorovnání nižšího obratu zahraničních zakázek, jejichž obrat v roce 2023 činil 9,2 miliardy, což oproti roku 2022 znamená pokles o 18 %. Jde o důsledek celoročně pozastaveného přijímání pobídkových registrací z důvodu přetížení systému, vedle toho byla stávka scenáristů a herců v USA, která vedla k zastavení celé řady filmových i televizních projektů.

„Zatímco stávka byla ojedinělým a vnějším jevem, přetížení pobídkového systému byl problém způsobený dlouho neřešeným nastavením pravidel Státního fondu kinematografie (SFKMG). Přestože v systému pobídek bylo historicky nejvíce prostředků, vysoký zájem o natáčení v Česku systém přetížil a zablokoval. Díky apelu APA a dohodě s vládou a SFKMG se naštěstí podařilo protlačit mininovelu audiovizuálního zákona, která systém zjednodušila a pobídky znovu otevřely 3. ledna 2024. Česká republika tak má znovu ‚otevřeno‘ a zahraniční produkce se začaly vracet,“ říká předseda APA Vratislav Šlajer.

Pověst České republiky jako stabilní destinace pro natáčení ročním přerušením pobídek zásadně utrpěla. Díky práci producentů a Czech Film Commission (CFC) se sice daří důvěru vracet, ale v mezitím se ČR dostala do dalšího konkurenčního tlaku ostatních zemí. I přes profesionalitu českých servisních služeb a přitažlivé tuzemské lokace není naše země s výší pobídky 20 % bohužel dostatečně kompetitivní. Pro srovnání výše pobídky ve světě: Slovensko 33 %, Polsko 30 %, Německo 30 %, Maďarsko 30 %, Španělsko 30 % (Bilbao až 60 %), Holandsko 35 %, Rumunsko 30 %, Vídeň až 50 %, Litva 30 %, Island 35 %, kanadský Saskatchewan 40 %, Austrálie 30 %, Abú Dhabí 30 % či Malajsie až 35 %. Je proto nezbytně nutné, aby se i v Česku procento pobídek zvýšilo, a to alespoň na 25 %. APA proto požádala ministra kultury Martina Baxu, aby k tomuto zvýšení došlo již v rámci chystané novely zákona o audiovizí.

Novela zákona o audiovizí a reforma financování veřejnoprávních medií

APA vítá snahu současné vlády o reformu dvou zásadních zákonů, a to zákona o audiovizí a tzv. velkou mediální novelu, která by měla stabilizovat financování České televize a Českého rozhlasu. Obě novely v červnu schválila vláda a směřují do parlamentu. Pro smysluplný reformní efekt je zásadní, aby byla novela audiovizuálního zákona schválena do konce roku 2024 s platností od ledna 2025.

APA stála dlouhodobě jako partner a poradní orgán u vzniku novely zákona o audiovizí, byla také součástí pracovní skupiny Ministerstva kultury. Novela transformuje Státní fond kinematografie na Státní fond audiovize a přináší rozšíření selektivní podpory i pro televizní a VOD tvorbu, podporu herního průmyslu (gaming) a vylepšení mechanismu filmových pobídek. Jde i o harmonizaci nerovného zpoplatnění jednotlivých oblastí audiovize. Komerční televize dnes přispívají 2 %, kina 1 %, převzaté vysílání 1 % a české VOD platformy 0,5 %. Zahraniční VOD služby zatím do fondu nepřispívaly. Novela přináší kompromisní férovou dohodu, kdy všichni odvádí shodně 2 % (kina, TV, VOD, převzaté vysílání) a nově se poplatek bude týkat i zahraničních platforem poskytujících služby v Česku (např. Netflix, Disney+ atd.). VOD platformy budou mít navíc v souladu s evropskou audiovizuální směrnicí povinnost tzv. přímé investice a minimálně 1,5 % tržeb z Česka investovat do domácího obsahu dle vlastního výběru. Kromě zjednodušení fungování a administrace systému filmových pobídek také novela přinese změnu jejich financování. Roční alokace určená k financování pobídek bude nově navázaná na finanční výkon českého audiovizuálního průmyslu

Rekordní česká tvorba pro TV a VOD vs. klesající tržby z kin

Obrat původní české tvorby se meziročně zvýšil o 24 %. V návaznosti na globální trend má zásadní podíl na původní tvorbě TV a VOD produkce. Z celkového obratu 2,1 mld. činila televizní produkce 1,2 mld., originální VOD produkce 92 milionů a obrat původní produkce určené pro kina činil 853 milionů.

Zastoupení lokálního obsahu ve vysílání českých TV stanic a na VOD roste, česká seriálová tvorba tvoří polovinu celkové sledovanosti všech seriálů. Televize veřejné služby, ale i komerční stanice se

bez domácí tvorby napříč všemi žánry a formáty neobejdou, a to se týká i placených televizí. Doba streamovacích služeb české TV a VOD produkci přeje. Česká platforma Voyo hlásí 850 tisíc předplatitelů, české filmy se pravidelně objevují v TOP10 Netflixu v Česku i na Slovensku a české televizní seriály běžně dosahují milionové sledovanosti.

Přestože rok 2022 znamenal pro českou kinematografii po covidu částečný návrat do normálu, návrat na čísla před rokem 2019 se nekoná. V roce 2023 do kin přišlo 13,3 milionů diváků, což je pod úroveň roku 2016, a tržby byly díky vyššímu průměrnému vstupnému 2,3 mld. V prvních pěti měsících roku 2024 však do kin dorazilo jen 4,6 mil. diváků, tedy o 10,2 % méně než za stejné období v roce 2023 a v letošním roce tak můžeme očekávat propad návštěvnosti. V tuzemsku v kinech táhnou české komedie, jak potvrzuje návštěvnost One Man Show – The Movie (přes 545 tisíc diváků) a snímku Ostrov (přes 332 tisíc diváků), které se dostaly do TOP 10 filmů za loňský rok. Těm dominoval americký snímek Barbie (722 tisíc diváků). Magickou hranici 1 mil. diváků naposledy v českých kinech překročila česká komedie Ženy v běhu z roku 2019, která dosáhla 1,5 mil. diváků, což se od té doby nepodařilo už žádnému českému, ale ani zahraničnímu filmu.

APA kvituje kroky vlády směrem k navýšení investic do výroby, které přinášejí větší růst audiovizí. To se týká například otevřené podpory pro české filmaře ve formě tzv. kreativních voucherů v hodnotě 200 milionů korun, které vláda uvolnila z Národního plánu obnovy.

Reklama a memorandum

Odvětví reklamy podílející se na celkovém obratu audiovizí stejně významně jako česká filmová seriálová tvorba se po covidu stabilizuje a celkově roste, přestože s obratem 2,14 mld. zaznamenalo mírný pokles 300 milionů korun oproti předchozímu roku. Filmaři přičítají tento pokles tomu, že Praha už je pro zahraniční produkce drahou destinací a čím dál častěji se tak zejména malé servisní zakázky přesouvají do rychle se rozvíjejících menších zemí, jako jsou Litva, Maďarsko, Srbsko, Slovinsko, kde nabízejí nižší ceny a rychle nahradily dříve levnější Ukrajinu, jejíž výpadek do České republiky některé zakázky vrátil. Pokles obratu z reklamy činí meziročně 13 %.

mil. Kč	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
České filmy a seriály	795	646	852	921	1 040	1 522	1 241	919	1 268	1 732	2 145
Zahraníční produkce	2 840	3 354	3 704	3 575	3 158	4 926	6 337	5 746	8 737	11 256	9 226
Reklama	1 392	1 960	2 203	2 027	2 131	1 753	1 886	1 055	1 866	2 451	2 140
Celkem	5 027	5 960	6 759	6 523	6 329	8 201	9 464	7 720	11 871	15 439	13 511

Uvedené obraty poskytli členové APA, která v současné době sdružuje 148 nezávislých producentských společností.

Regionální filmové kanceláře

Od okamžiku, kdy APA vytvořila speciální funkci manažera pro regiony, regiony hlásí rostoucí počet dotačních programů a nejvyšší alokaci na podporu audiovizí v historii. Rekordně také roste zájem o natáčení v atraktivních lokacích mimo Prahu u tuzemských filmových produkcí. Čeští filmaři utratili v regionech za rok 2023 rekordních 100 milionů korun. Rostoucí zájem producentů českých filmů a seriálů o lokace v nejrůznějších koutech České republiky tak reaguje na vznik nových grantových programů a také filmových kanceláří, které financují kraje nebo jednotlivá města. V současné době funguje mimo Prahu v zemi třináct regionálních filmových kanceláří. Jejich rozvoj, který na celostátní úrovni koordinuje Czech Film Commission vede i k posílení a stabilizaci regionálních dotačních programů. Zatímco dříve vše probíhalo především formou individuálních dotací, dnes se regiony s podporou APA čím dál tím výrazněji přiklánějí ke stabilnějšímu formám podpory. APA s CFC vloni zorganizovala velmi úspěšný nultý ročník akce setkání regionálních filmových kanceláří a zástupců samospráv s filmaři, kam dorazilo více než 80 účastníků. S regiony je APA ve styku už od roku 2015 a dlouhodobě podporuje jejich vznik a rozvoj. Díky tomu pak kanceláře nabízejí větší servis nejen pro zahraniční, ale i lokální produkce. Nejvýznamnějším počinem v rozvoji regionálních dotačních programů je vznik tzv. filmových voucherů v rámci Operačního programu Spravedlivá transformace, na kterém se APA od počátku výrazně podílela. První výzva tohoto typu byla otevřena v Ústeckém kraji a má alokaci téměř 50 milionů korun, což v historii české audiovizí nemá obdoby. Letos na podzim bude výzva se stejnými parametry i stejnou alokací vyhlášena také v Moravskoslezském kraji, kde navíc půjde žádat i o podporu výroby animovaných filmů.

Animované filmy a seriály

APA predikuje velký potenciál českému animovanému filmu, který dlouhodobě úspěšně reprezentuje Českou republiku v zahraničí. Obor si žádá v konkurenci s Evropou změnu, zvláště když za 7 let by mohla tuzemská animace svůj obrat zvýšit pětikrát až na 500 miliónů korun ročně. Produkce animovaného filmu přináší obrovské příležitosti pro profese s vyšší přidanou hodnotou, zejména ve spojení s herním průmyslem. Výroba animovaného filmu není levnější než hraný film, vyžaduje srovnatelné investice. Každá investovaná koruna se do ekonomiky vrátí několikrát. APA pracuje na vizi rozvoje animace na léta 2024 až 2030. Podle Evropské audiovizuální observatoře evropský animovaný film jako celek roste ročně o 20 %, za rok vznikne 220 seriálů, které obnášejí 5 200 epizod a 830 hodin. Nejsilnější trhy v Evropě jsou ve Francii, Německu a Velké Británii, globálně dominantní je ale produkce americká a japonská. Až 90 % animované tvorby tvoří televizní seriály; na SVOD platformách má animace globálně podíl 22 %. Česká republika má podle odborníků při srovnání s evropskými čísly potenciál minimálně 12 hodin animovaných seriálů a minimálně 1,5 celovečerního filmu ročně; při takové produkci by roční obrat české animované tvorby mohl činit právě 500 milionů korun. Současný stav české animované tvorby však představuje jednu vyrobenou hodinu seriálu ročně a 0,8 – 1,2 celovečerního filmu ročně a roční obrat činí přibližně 100 milionů korun. Přitom tuzemský audiovizuální průmysl jako celek posledních 15 let stále roste a v roce 2022 měl obrat 30 miliard korun. Prostředky se dají získat ze tří zdrojů – budoucí Státní fond audiovizuální plus regionální fondy, tuzemské televize i platformy a zahraniční koprodukce nebo předprodeje novinek.

Úspěchy roku 2023

Tuzemská audiovizuální produkce byla vždy tvořena uměleckými díly, které prezentovaly Českou republiku na zahraničních festivalech, vedle toho dokázala zaujmout i diváckou část publika, o čemž svědčí stále větší popularita zmiňovaných českých seriálů vysílaných v TV a na VOD platformách, stejně tak jako popularita českých celovečerních filmů například na tuzemském Netflixu.

Přestože zmiňovaná nízká výše filmové pobídky není již dále konkurenceschopná a o řadu prestižních projektů jsme bohužel z tohoto důvodu přišli, vyvažují to místní profesionální filmové štáby, tradičně oblíbené české filmové lokace a rozvinutá filmová infrastruktura. I to bylo důvodem, proč některé zahraniční produkce přišly v minulém roce, aby zde natočily další pokračování mezinárodně známých televizních seriálů nebo velkých filmových projektů. Do ČR se v roce 2023 vrátila produkce sci-fi seriálu *Foundation: Emperor's War*, která se natáčela pro společnost Skydance Television. Celkem zde strávila 41 natáčecích dní v Praze, Mostě, na zámku Kačina nebo v Satalicích. Obdobným případem je i návrat projektu *Wheel of Time* natáčeného pro Amazon Studios produkční společností Sony Pictures Television. Jeho pokračování natáčeli filmaři na českých lokacích dohromady 110 dní. Na začátku roku 2023 pokračovalo natáčení hollywoodského blockbustera s pracovním názvem *Ballerina* v hlavní roli s Annou de Armas, ve kterém se představí i Keanu Reeves, snímek se natáčel pro společnost Lionsgate, natáčení trvalo 51 dní. ČR si pro remake legendárního hororu *Nosferatu* vybralo americké studio NBCUniversal, celovečerní snímek režíruje slavný Robert Eggers a připravuje ho produkční tým pod vedením známého amerického režiséra a scenáristy Chrise Columbusa (*Harry Potter, Sám doma*), filmaři strávili v ČR 59 dní na mnoha lokacích, hlavní role ztvárnili Bill Skarsgård, Lily-Rose Depp a hvězdný Willem Dafoe. Tuzemské lokace sloužily i pro natáčení dalšího remaku *Interview with the Vampire*, druhá série seriálového hororu zde vznikala 76 dní pro americkou společnost AMC Studios a producenta Adama O'Byrnea. ČR přitáhla na 28 dní filmaře koprodukčního seriálu *Families Like Ours* hvězdného dánského režiséra Thomase Vintenberga (*Chlast, Hon, Rodinná oslava*). Čechy hostily i natáčení německého fantasy filmu *Kazar* či německé pohádky *Rapunzel*, oba štáby tu natáčely shodně 21 dní. Za pozornost stojí i vznik seriálu *Suburban Screams* o hrůzostrašných příbězích z amerických předměstí, který pro Peacock natáčela v ČR 25 dní produkční společnost Diga v režii Johna Carpentera (*Věc, Starman*), kdy dva jeho díly režíroval i Čech Jan Pavlák.

Na zahraničních festivalech zaujaly filmy závažnějších žánrů a témat – hrané, dokumentární i animované filmy pro děti a dospělé. Několik českých filmů různých žánrů odráží válečnou situaci na Ukrajině nebo znepokojivou politickou situaci v jiných částech světa. Snad nejvíce rezonoval nejnovější celovečerní film *Agnieszka Holland Hranice* natočený v polsko-česko-francouzsko-belgické koprodukci, který získal Zvláštní cenu poroty na 80. ročníku MFF v Benátkách, pak pokračoval například na MFF Toronto nebo byl nominován na Evropské filmové ceny 2023 ve třech kategoriích. Film *Světloplachost Ivana Ostrochovského a Pavola Pekarčíka* natočený na válkou zasažené Ukrajině získal v Benátkách cenu *Europa Cinemas Label* a na festivalu ve Varšavě zvítězil v Soutěži

dokumentárních filmů, Zvláštní cenu poroty tam získal za snímek Už tě nemám rád Zdeněk Jiráský. Filip Pošivač byl oceněn na festivalu v Annecy Cenou poroty za svůj animovaný debut Tonda, Slávka a kouzelné světlo. Na listopadovém festivalu Tallinn Black Nights bylo uvedeno celkem 22 českých a koprodukčních filmů. Česká kinematografie nechyběla ani na největším setkání dokumentu v Evropě, holandském IDFA. Zvláštní uznání poroty si odnesl krátký film íránské režisérky Pegah Ahangarani Můj otec vyrobený v ČR. Češi mají své stabilní místo i na festivalu Berlinale, kde byly v roce 2023 představeny čtyři filmy – Deniska umřela studenta FAMU Philippe Kastnera byla oceněna Zvláštním uznáním dětské poroty. České filmy dokončené v roce 2023 se úspěšně prodávají do mnoha zemí světa, mezi nimi Bod obnovy, Hranice, Úsvit nebo animovaný Tonda, Slávka a kouzelné světlo.

Memorandum za zlepšení podmínek na českém reklamním poli

APA se dlouhodobě věnuje kultivaci tuzemského audiovizuální průmyslu, s čímž souvisí například i aktuální téma neúnosných podmínek při zadávání tendrů při výrobě reklamního spotu, kdy jsou kladeny vysoké časové a finanční nároky na agentury, produkce a samotné režiséry. Iniciovala tak vznik memoranda o férových podmínkách, které podepsalo už šedesát předních režisérů a všechny velké reklamní produkce, mezi nimi jsou režiséři Jasmina Blažević, Wolfberg, Tomáš Mašín, Mugshots, Marek Partyš, Tomáš Bařina, Roman Valent nebo Alice Nellis, dále pak Armada Films, Ad Kolektiv, Bistro Films, Boogie Films, Creative Embassy nebo Stink. V jedenácti bodech memorandum shrnuje pravidla férového tendrování, a to například: počet režisérů vyzvaných k vytvoření treatmentů je maximálně tři, jména a rozpočet nejsou tajné, na vytvoření treatmentu nemá režisér a produkce méně než 5 pracovních dní, součástí tendru je tzv. pitch fee (částka, kterou klient zaplatí za zpracování treatmentu a návrhu rozpočtu). Cílem memoranda je kultivovat reklamní prostředí, nastavit férové a transparentní principy vyjadřující respekt k odvedené práci, zkvalitnit dodané nabídky a zlepšit celý proces tendrování na obou stranách. Obsah memoranda vyjadřuje názorovou shodu režisérů sdružených v nové vzniklé iniciativě Sdružení reklamních režisérů (SRR – www.sdruzenireziseru.cz).

APA – Asociace producentů v audiovizu

Kontakt 4PRESS: Martina Reková, martina.rekova@4press.cz, +420 731 573 993, Klára Bobková, +420 731 514 462, klara.bobkova@4press.cz, Národní 28, Praha 1, www.asociaceproducentu.cz